

การสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนในสังคมไทย Forming Partnership Networks for Firearm Violence Reduction in Thai Society

Received 24 April 2023

Revised 13 August 2023

Accepted 23 August 2023

ปิยะพร ตันณีกุล¹

Piyaporn Tuneekul²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายที่นำไปสู่การลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนและเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” ให้เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืน ผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นด้านกฎหมายที่ต้องแก้ไข/เพิ่มเติม ได้แก่ การแบ่งประเภทของอาวุธปืนที่ประชาชนสามารถครอบครองได้ บทลงโทษ อัตราค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์/ขั้นตอนของการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืน และวิธีการ/สถานที่เก็บอาวุธปืนเพื่อความปลอดภัย ส่วนด้านการสร้างเครือข่ายได้สร้างเครือข่ายนำร่อง 2 แห่ง คือ เครือข่ายจังหวัดนครราชสีมาและเครือข่ายจังหวัดชุมพร โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เกมส์เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายต่างๆ การทดสอบ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นครปฐม ประเทศไทย E-mail: piyaporn7230@gmail.com

² Associate Professor Dr., Lecturer of Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, Thailand.

ความรู้ การเสนอความคิดเห็นแบบกลุ่มต่อวิธีการสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนในรูปแบบต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและยั่งยืน

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย, ลดความรุนแรง, อาวุธปืน

Abstract

This study aimed at building the networks responsible for raising the campaign for reducing violence related to firearms as well as proposing the guidelines in improving and correcting “Firearms, Ammunition, Explosives, Fireworks and Imitation Weapons Act B.E. 2490 (1947)” to make it appropriate for Thai society at present. This research also used in-depth interview and activity setting to result in building the networks responsible for reducing violence from firearms. It was found that the legal issues that need to be amendment in classification of firearms people can legally possess, penalty or punishment, fees, rules/procedures in issuing firearms license, and the approaches/ firearms-storing places with safety. As for network building, two pilot networks were created, namely the Nakhon Ratchasima province network and the Chumphon province network. Building these networks depend on setting activity organization as exchanging knowledge via seminar, using games responsible for strengthening relationship among any involved networks, in line with utilizing knowledge tests and the proposal of

group ideas towards how to build the networks in reducing violence related to any forms of firearms that can lead to sustainable success.

Keywords: Building networks, Reducing violence, Firearms

คำนำ

อาวุธปืนเป็นปัจจัยที่เหมือนเหรียญสองด้าน ด้านหนึ่งอาวุธปืนเป็นปัจจัยที่มีประโยชน์สำหรับใช้ป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายอันใกล้จะถึง รวมถึงใช้สำหรับล่าสัตว์เพื่อการดำรงชีพ แต่อีกด้านหนึ่งอาวุธปืนก็เป็นปัจจัยที่ใช้ทำร้าย ทำหั่นซึ่งกันและกันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ หากอาวุธตกอยู่ในความครอบครองของบุคคลที่มีการควบคุมตนเองต่ำ อาวุธปืนอาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดและเป็นอันตรายต่อสังคมได้ จากสถิติจำนวนอาวุธปืนทั่วโลกที่ปรากฏตามข้อมูลของ Small Arms Survey ซึ่งเป็นองค์กรที่รวบรวมสถิติอาวุธเบาที่มนุษย์เพียงคนเดียวสามารถถือ ใช้งานหรือเคลื่อนย้ายได้ พบว่าใน ค.ศ.2017 ทั่วโลกมีอาวุธปืนเบาอยู่ประมาณ 1,013 ล้านกระบอก โดยเป็นอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของพลเรือน 875 ล้าน กระบอก อยู่ในความครอบครองของกองทัพ 133 ล้านกระบอกและอยู่ในความครอบครองของผู้รักษากฎหมาย 22.7 ล้านกระบอก (Emma Charlton, 2021) และจากการสำรวจของ Small Arms Survey ที่ได้เผยแพร่ใน Trad Update 2017 Out of the Shadows พบว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าหลักอยู่ในระดับ Tier 3 ซึ่งมีมูลค่านำเข้าอยู่ที่ 50-99 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยใน ค.ศ.2014 ไทยนำเข้าอาวุธปืนคิดเป็นมูลค่าที่ 71 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (Paul Holtom and Irene Pavesi, 2021) และจากการสำรวจ The 2018 Small Arms Trade Transparency

Barometer ประเด็นความโปร่งใสด้านซื้อขายอาวุธ พบว่า ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศความโปร่งใสน้อย (Paul Holtom and Irene Pavesi, 2021)

จากการสำรวจการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 ในคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ.2559-2564 พบว่า อัตราการกระทำความผิดอยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญดังภาพที่ 1 กราฟเปรียบเทียบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 ในคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ.2559-2564

ภาพที่ 1

กราฟเปรียบเทียบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 ในคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ.2559-2564

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2564.

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2564.

จากงานวิจัยของผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษาในระยะที่ 1 เรื่อง “แนวทางการลดความรุนแรงจากการใช้อาวุธปืนกับบริบทของสังคมไทย” (ปิยะพร ตันณีกุล และ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, 2562) พบว่า สถานการณ์ความรุนแรงที่มีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้องมีจำนวนมากขึ้นและรุนแรงขึ้น ความรุนแรงที่นำไปสู่การใช้อาวุธปืนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการทะเลาะวิวาท การหึงหวง การใช้ความรุนแรงในครอบครัว รวมไปถึงการใช้อาวุธปืนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นและสาเหตุหลักของการตัดสินใจใช้อาวุธปืนของคนไทยมาจากการไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่มีสติ ความโลภ อารมณ์ร้อน ควบคุมตนเองต่ำ เป็นต้น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการลดความรุนแรงในประเด็นที่สำคัญได้แก่ ด้านตัวบทกฎหมาย แนวทาง การลงโทษ การบังคับใช้กฎหมาย ด้านสื่อ ด้านการควบคุมอารมณ์ ด้านการศึกษา/ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งมาตรการที่ดีที่จะทำให้ความรุนแรงลดลงได้ คือ ต้องมีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายการบังคับใช้กฎหมายและการสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมมือกันลดความรุนแรง อันนำมาสู่การศึกษาวิจัยในระยะที่ 2 เรื่อง “การสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนในสังคมไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1. เพื่อสร้างเครือข่ายที่นำไปสู่การรณรงค์ลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน และ 2. เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุง แก้ไข “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” ให้เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

เครื่องมือและวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาด้านเนื้อหา การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและกรณีศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงที่มีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้อง แนวคิด แคมเปญ รูปแบบการรณรงค์ผ่านเครือข่ายเพื่อลดความรุนแรงและแนวทางในการปรับปรุง “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” รวมถึงการสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืน กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่ได้เลือกไว้เป็นตัวแทนของภาค 4 ภาคประกอบด้วย บุคลากรภาครัฐ ภาคประชาสังคม และนักวิชาการ จำนวน 60 คน ผู้บริหารเครือข่ายในรูปแบบองค์กรของรัฐและ/หรือองค์กรภาคประชาสังคมที่ได้รับรางวัลดาบลดต้นแบบไร้ความรุนแรง (1 จังหวัด 1 ตำบล) ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 4 ตำบล กรณีศึกษา 1 กรณี และกลุ่มเครือข่ายที่เป็นจังหวัดนำร่อง 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชุมพร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเครือข่ายต่างๆ ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการลด/ป้องกันอาชญากรรม การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม การลดความรุนแรงในทุกรูปแบบ และศึกษาถึงความตระหนักรู้ของสังคมถึงอันตรายและความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงโดยมีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเครือข่ายจากจังหวัดที่เป็นตัวแทนภาค 4 ภาค และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนทั้งสิ้น 411 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม เลขที่ใบรับรอง 022/2564

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนในสังคมไทย”
ปรากฏผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การสร้างเครือข่ายที่นำไปสู่การลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับ อาวุธปืน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายทำให้พบว่า การจะ
เริ่มสร้างเครือข่ายนั้นมีสิ่งที่ควรต้องนำมาพิจารณาดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มที่จะเป็นเครือข่าย เครือข่ายที่ต้องการเพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์นั้นควรมีขนาดเท่าใด ขนาดใหญ่ กลาง หรือเล็ก
2. ตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่าย
ซึ่งโดยปกติแล้ว ผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายมักจะเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียหลายๆ
กลุ่มที่เข้าร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะ
อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการเป็นเครือข่ายที่ดีควรจะมีหลากหลายของกลุ่มที่
ประกอบด้วยภาครัฐและภาคประชาสังคม
3. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่คนในกลุ่มที่เป็นเครือข่าย
ควรจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีและที่สำคัญ บุคคลนั้นๆ ควรมีสายสัมพันธ์หรือ
สามารถนำกลุ่มไปเชื่อมต่อกับกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ ที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือมี
เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกันเพื่อที่จะทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้น
และเท่ากับเป็นการขยายเครือข่ายให้กว้างขวางออกไป

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เครือข่ายประสบความสำเร็จคือ ตัวบุคคลหรือคนที่จะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ต้องอยู่กับบทบาทของผู้ที่จะมาเป็นผู้นำเครือข่ายหรือบุคคลที่สามารถจะทำให้สมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายนั้นร่วมมือกันได้ เห็นปัญหาร่วมกันมีความเชื่อร่วมกัน มีความคิดในแนวเดียวกันว่าเครือข่ายจะสามารถแก้ปัญหาลดความรุนแรงได้อย่างไรและสามารถดำเนินการร่วมกันได้ตามวัตถุประสงค์ เหตุผลที่แกนนำในการขับเคลื่อนเป็นประเด็นที่สำคัญเพราะการทำเครือข่ายต้องการความต่อเนื่อง เมื่อไรก็ตามที่แกนนำหยุดหรือไม่ทำต่อเนื่อง ความสำเร็จก็จะไม่ค่อยเกิดและผลสุดท้ายก็จะจางหายไปโดยปริยาย การค้นหาแกนนำจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งในทางนโยบายจะต้องเริ่มจากการหาบุคคลที่จะแกนกลาง เมื่อได้แกนกลางมาแล้ว ก้าวต่อไปคือการขยายความเชื่อมโยงไปยังแกนนำอื่นๆ ต้องมองหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับผลกระทบและ/หรือส่งผลกระทบต่อองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกองค์กร และมีความสัมพันธ์โดยตรงหรือโดยอ้อมกับองค์กรก็ได้ เมื่อได้ผู้มีส่วนได้เสียมาแล้วต้องมาดูที่บทบาทว่าแต่ละกลุ่มมีบทบาทอย่างไรบ้าง ดูความเชื่อมโยงของแต่ละกลุ่มว่าจุดเชื่อมโยงของแต่ละกลุ่ม คืออะไรก่อนที่จะออกแบบมาเป็นเครือข่ายที่จัดการปัญหาเดียวกันดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องหาจุดที่เป็นแกนกลาง ซึ่งบุคคลที่จะเป็นตัวเชื่อมต่อนี้อาจมาจากหลายๆ หน่วยงานได้ แต่ที่สำคัญคือ บุคคลที่จะมาเป็นแกนกลางหรือตัวเชื่อมต่อนี้จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขาอย่าเจาะจงแค่ความรู้ใดความรู้หนึ่ง

ส่วนการพัฒนาเครือข่ายอาวุธปืนให้แข็งแกร่งโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ พบว่า การพัฒนาเครือข่ายอาวุธปืนให้แข็งแกร่งจะต้องประกอบไปด้วย 3P คือ

P1 Perspective คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ความคิด มุมมอง ให้เรียนรู้เกี่ยวกับอาวุธปืน

P2 Plan คือ กระบวนการที่มีความพร้อม มีคนที่สามารถให้ข้อมูลความรู้และถ่ายทอดได้อย่างถูกต้องให้เรียนรู้ว่าอาวุธมีทั้งคุณและโทษ วิธีการจัดการอารมณ์ของตนเองป้องกันการใช้อาวุธที่เกิดจากอารมณ์ และหากจำเป็นต้องมีอาวุธก็ควรที่จะเรียนรู้การใช้อาวุธอย่างถูกต้องที่จะไม่เป็นอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

P3 Prevention คือ การป้องกันเป็นประเด็นในแง่ของกฎหมาย จะต้องขับเคลื่อนด้วยการให้ความรู้ทางกฎหมายว่าการมี ครอบครอง และใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะต้องทำอย่างไร และถ้าหากนำไปใช้ในทางที่ผิดจะเกิดผลกระทบต่อนตนเองและคนรอบข้างที่ต้องมาเกี่ยวข้องอย่างไร

จากการสำรวจความตระหนักรู้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ด้านกฎหมายมากที่สุด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างรู้ว่าจะต้องรับโทษอย่างรุนแรงเมื่อใช้ความรุนแรงด้วยอาวุธปืน การครอบครองอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีปืนเถื่อนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และรู้ว่าการกระทำผิดที่มีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้องมีกฎหมายที่จะสามารถนำมาลงโทษได้หลายฉบับ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก (4.39) รองลงมาคือ ความตระหนักรู้ในผลกระทบที่ตามมาจากการใช้อาวุธปืน (4.33) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ความตระหนักรู้ด้านภาพลักษณ์และความสำคัญของอาวุธปืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.46)

ในส่วนของการจัดกิจกรรมรวมพลังสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นตรงกันต่อการลด ละ เลิก การใช้อาวุธปืน และสนับสนุนการรวมพลังเครือข่ายเพื่อต่อต้านการใช้อาวุธปืน โดยความตั้งใจที่จะไม่ใช้อาวุธปืนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.26) และหลังจากได้รับความรู้เกี่ยวกับพิษภัยจากการใช้อาวุธปืนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้มากขึ้นและมีความตั้งใจในการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยตั้งใจที่จะนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่แก่ครอบครัวและบุคคลอื่นๆ และนำความรู้ที่ได้ไปช่วยให้ผู้ที่เคยใช้ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หรือช่วยยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะใช้ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนไม่ให้เกิดความรุนแรง รวมถึงการให้คำปรึกษากับผู้ที่มีแนวโน้มจะใช้ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.47)

จากการจัดกิจกรรมรวมพลังสร้างเครือข่ายได้ข้อเสนอเกี่ยวกับลักษณะของการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การนำโมเดล “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) มาใช้ร่วมกับการรณรงค์ลดความรุนแรงจากอาวุธปืน การจัดทำโครงการ “วัคซีนลดความรุนแรง” โดยจัดทำแคมเปญวัคซีนป้องกันเด็กจากความรุนแรงของอาวุธปืนและลดความรุนแรงของครอบครัวควบคู่กันไปซึ่งต้องจัดเป็นระยะๆ โดยกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน ให้เกิดความต่อเนื่อง โครงการ “ดู นัดเดียว จอด” โดยโครงการนี้มีสมมติฐานคือ การใช้อาวุธปืนในพื้นที่สาธารณะจะถูกจำกัดให้ใช้ได้เฉพาะในการป้องกันตนเองหรือป้องกันทรัพย์สินในบางสถานการณ์หรือบางสถานที่เท่านั้นและเน้นแนวคิดสันติวิธีโดยไม่ต้องใช้ปืน

การเสนอแนวทางปรับปรุง แก้ไข “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” ให้เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยระยะที่ 1 เรื่อง “แนวทางการลดความรุนแรงจากการใช้อาวุธปืนกับบริบทของสังคมไทย” (ปิยะพร ตันณีกุล และ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, 2562) เท่ากับเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่า กฎหมายอาวุธปืนนั้นควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างแท้จริง สรุปประเด็นทางกฎหมายที่ควรแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1. การแบ่งประเภทของอาวุธปืนที่ประชาชนสามารถครอบครองได้ ควรมีการแก้ไขเกี่ยวกับการกำหนดคำนิยามศัพท์ของอาวุธปืน ในมาตรา 4 (อาวุธปืนตามมาตรา 4(1) คือ 1. อาวุธที่ประกอบด้วยลำกล้องที่ทำด้วยโลหะที่ทนทานต่อความร้อน และแรงระเบิดของดินปืนที่อัดยัดเข้าไปในกระบอกปืน หรือแม็กนั่มหรือลูกซองที่เข้าไปซุกตัวในรังเพลิง มีเครื่องจุดชนวนดินระเบิดหรือเครื่องลั่นไก สำหรับให้ดินปืนในลำกล้องระเบิดขึ้น และสุดท้ายมีกระสุน เหล็กหรือตะกั่วสำหรับถูกขับออกจากลำกล้องด้วยแรงระเบิดนั้น 2. ปืนที่ยิงด้วยการอาศัยพลังงานอย่างอื่นนอกจากดินดำ เช่น ปืนอัดลม อัดแก๊ส ก็จัดเป็นอาวุธปืน 3. ส่วนประกอบหลักของอาวุธปืน ก็ถือว่าเป็นอาวุธปืนเช่นกัน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ในกฎกระทรวง) แม้จะมีคำนิยามศัพท์ไว้แล้วก็ตาม แต่ควรเพิ่มประเภทของอาวุธปืนที่ประชาชนสามารถครอบครอง

ได้และครอบครองไม่ได้ให้ชัดเจนด้วย เพื่อที่ประชาชนจะได้รู้ว่าสิ่งที่ตนเองครอบครองอยู่นั้นอยู่ในความหมายของอาวุธปืนหรือไม่

2. หลักเกณฑ์/ขั้นตอนของการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนมีหลักเกณฑ์ที่ควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 13 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับกันในประเทศต่างๆ คือ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพจิตของผู้ขออนุญาต และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผ่านการฝึกอบรมการใช้อาวุธปืน ซึ่งมีกฎหมายของประเทศต่างๆ หลายประเทศที่กำหนดให้ผู้ขออนุญาตครอบครองอาวุธปืนจะต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพจิตจากแพทย์หรือต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน The Gun Control Act of 1968 กำหนดเกี่ยวกับบุคคลต้องห้ามมิให้ขอใบอนุญาต (§ 922 (d)) ว่า มีคำวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความผิดปกติทางจิตหรือเคยเข้ารับการรักษาอาการทางจิต หรือต้องคำพิพากษาในความผิดอาญาที่เกี่ยวกับความรุนแรง หรือในสหราชอาณาจักรที่ระบุเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการครอบครองปืนต้องมีใบรับรองแพทย์มายืนยันความปกติทางกายและจิตใจทุกปี (Firearms Acts (Amendment) Regulations 2010) หรือแม้กระทั่ง ประเทศญี่ปุ่นที่ผู้ขออนุญาตต้องไม่เคยได้รับคำเตือนหรือคำสั่งในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว (ปิยะพร ตันณีกุล และ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, 2562) ดังนั้น จึงควรมีการเพิ่มเติมเข้าไปในมาตรา 13 ด้วยซึ่งในใบรับรองการตรวจสอบสุขภาพจิตและการฝึกอบรมการใช้อาวุธอย่างถูกต้องควรมีระยะเวลาด้วย มิใช่ตลอดชีพ

ประเด็นเกี่ยวกับอายุของผู้ขออนุญาตมีและครอบครองอาวุธปืน ควรมีการกำหนดอายุของผู้ขออนุญาตมีและครอบครองอาวุธปืนเสียใหม่ โดยของเดิมกำหนดไว้ที่อายุ 21 ปี ซึ่งอายุที่เหมาะสมควรอยู่ที่ 25 ปี

ประเด็นอาชีพและรายได้ ยังไม่ชัดเจน มีบางอาชีพที่มีความจำเป็นต้องมีอาวุธปืนเพื่อปกป้องคุ้มครองทรัพย์สิน แต่ผู้ประกอบการอาชีพนั้นไม่มีรายได้เพียงพอในการขอมิและครอบครองอาวุธปืน เช่น บุคคลที่มีอาชีพรับจ้าง และมีหน้าที่ต้องปกป้องทรัพย์สินของนายจ้างแต่ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะมีอาวุธปืนเป็นของตนเอง จึงต้องใช้อาวุธปืนของนายจ้าง ซึ่งอาจมีความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยมิชอบได้ จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพพิเศษที่มีความจำเป็นต้องใช้อาวุธปืนเพื่อปกป้องคุ้มครองทรัพย์สิน

2.2 อายุของใบอนุญาต ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 23 (3) กำหนดเกี่ยวกับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น ควรแก้ไขให้ใบอนุญาตมีระยะเวลาในการมีและใช้อาวุธปืน โดยจะต้องดำเนินการต่อใบอนุญาตก่อนหมดอายุเพื่อให้สอดคล้องกับการที่ต้องเข้ารับการตรวจสอบสุขภาพจิต โดยในหลายประเทศมีการกำหนดอายุของใบอนุญาตเฉลี่ยอยู่ที่ 3-5 ปี

3. วิธีการ/สถานที่เก็บอาวุธปืนเพื่อความปลอดภัย ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บ สถานที่จัดเก็บ และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้าตรวจสอบไว้ แต่ไปบัญญัติไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย โดยระบุให้หน่วยงานราชการที่มีอาวุธปืนต้องจัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย แต่ไม่มีการระบุ

ถึงหน้าที่ของประชาชนทั่วไปที่มีและครอบครองอาวุธปืน ซึ่งประเทศที่มีวิธีการสำหรับประชาชนในการจัดเก็บรักษาอาวุธปืนให้ปลอดภัยที่ดี ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย เยอรมนี สหราชอาณาจักร

4. บทลงโทษ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มาตรา 72 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท ซึ่งในมาตรา 7 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ ส่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืน หรือ เครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่จากบทลงโทษดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ลงโทษบุคคลที่ครอบครองอาวุธปืนที่ไม่ถูกต้องไม่ว่ากรณีใด แต่บทลงโทษสำหรับ “ปืนเถื่อน” และ “ปืนผิดมือ” มีความแตกต่างและดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน กล่าวคือ

4.1 ควรมีการแก้ไขบทลงโทษสำหรับ “ปืนเถื่อน” ให้หนักที่สุดมากกว่า ปืนที่มีใบอนุญาตถูกต้อง

4.2 ควรมีการแก้ไขบทลงโทษสำหรับ “ปืนผิดมือ” ที่แม้จะเป็นอาวุธปืนที่มีใบอนุญาตถูกต้องก็ตาม แต่ควรได้รับโทษเช่นเดียวกันกับ “ปืนเถื่อน”

ในส่วนของโทษปรับควรเพิ่มค่าปรับให้สูงขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจ เพราะในกรณีปืนที่มีใบอนุญาตถูกต้อง โทษจำคุกมักจะให้รอลงอาญา ดังนั้น เพื่อให้หลายจำ ควรเพิ่มโทษปรับให้สูงมากขึ้นให้ได้สัดส่วนกับพฤติกรรม พฤติการณ์ ภาวะสังคมและเศรษฐกิจ

5. ประเด็นการพกพาอาวุธปืน แม้เจ้าหน้าที่รัฐจะมีอำนาจในการพกพาอาวุธปืนได้ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม แต่กฎหมายควรบัญญัติให้อำนาจพกพาได้ในขณะปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น เมื่อไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่แล้ว ไม่ควรมีสถานีในการพกพาแม้จะมีใบอนุญาตพกพาถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม

6. จำนวนของการถือครองอาวุธปืน เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนของการถือครองอาวุธปืนต่อ 1 คน ไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ว่า บุคคล 1 คน สามารถถือครองอาวุธปืนได้หลายกระบอกซึ่งเกินความจำเป็นและเกินกว่าคำว่า “มีไว้เพื่อป้องกันตนเองและทรัพย์สิน” กฎหมายควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้ชัดเจนว่า บุคคลสามารถมีและครอบครองอาวุธปืนได้เพียง “1 คน 1 กระบอก” เท่านั้น

7. อัตราค่าธรรมเนียม ค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีและครอบครองอาวุธปืนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีราคาต่ำเกินไป ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และต่ำเกินไปจนเป็นเหตุจูงใจให้ความต้องการอาวุธปืนสูงขึ้น และมีไขการจ่ายครั้งเดียวจบ จึงควรแก้ไขกฎหมายให้ต้องมีการต่ออายุและจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนแบบรายปี

กรณีศึกษา

กรณีศึกษา ทำการศึกษาจากผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงจากอาวุธปืน นำมาถอดบทเรียนเพื่อจัดทำเป็นสารคดีหรือสื่อบroadcasting เพื่อให้ประชาชนได้เล็งเห็นถึงโทษและผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน

การอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัยด้านเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนในสังคมไทย ดังกล่าว ค้นพบประเด็นที่สำคัญต่อการสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนหรือที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนได้ ดังนี้

ลักษณะของการสร้างเครือข่ายเพื่อลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนจะมีลักษณะคล้ายกับการสร้างเครือข่ายในเรื่องอื่นๆ กล่าวคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของความเป็นเครือข่าย ได้แก่ 1) การรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน

(Common perception) 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) 3) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests/Benefit) 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายอย่างทั่วถึง (All stakeholder participation) 5) เสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) 6) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence) และ 7) การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) (สำนักงานจังหวัดเลย, 2564) กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายเพื่อลดความรุนแรงเกี่ยวกับอาวุธปืนไว้อย่างน่าสนใจและมีความสอดคล้องกับทฤษฎีดังนี้

1. การสร้างเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบสามารถช่วยลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนได้ เพราะการมีเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืนจะช่วยให้มีการเฝ้าระวังป้องกันหรือป้องปรามและการให้ข้อมูลเบาะแส เพราะจากการศึกษาวิจัยของ ชิตพล ชัยมะดัน (2561) พบว่า รูปแบบและกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสังคมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระแก้ว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย โดยมีกลไกที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วม การสร้างความสามัคคีในชุมชน การสร้างองค์ความรู้และการประสานงานและบูรณาการทำงานร่วมกัน ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเฝ้าระวังจากเครือข่ายย่อมสามารถมีโอกาสตรวจพบการก่อความรุนแรงด้วยอาวุธปืนได้อย่างรวดเร็วและสามารถบรรเทาความเสียหายร้ายแรงได้ ผู้ที่คิดจะใช้ความรุนแรงจากอาวุธปืนจะเกรงกลัวเพราะมีเครือข่ายคอยเฝ้าระวัง และเครือข่ายมีการณรงค์ให้เห็นโทษและผลของการใช้อาวุธซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง อย่างน้อยผู้ที่มีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง

จะได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องได้ แต่มีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่เห็นว่าเครื่องมือเครือข่ายยังไม่สามารถลดความรุนแรงจากอาวุธปืนได้เพราะการที่จะควบคุมเพื่อไม่ให้บุคคลกระทำความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งไม่สามารถไปควบคุมได้ ดังนั้นควรควบคุมตั้งแต่การรับจดทะเบียนให้มีและใช้อาวุธปืนซึ่งเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและจิตสำนึกของแต่ละบุคคล

2. เครือข่ายที่มีอยู่ในประเทศไทยมีความจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน เป็นการเพิ่มช่องทางในการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น การทำงานของเครือข่ายควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันตามความถนัดของเครือข่ายออกมาในรูปของสหวิทยาการ เพราะแต่ละเครือข่ายย่อมมีอำนาจหน้าที่และกำลังคนที่แตกต่างกัน การทำงานแบบบูรณาการย่อมมีโอกาสนำความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนลดลง มีโอกาสประสบผลสำเร็จมากขึ้น โดยอาจจะต้องมีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งผู้นำชุมชนท่านหนึ่งเห็นว่าการพบปะกันเป็นเรื่องสำคัญ โดย Starkey เสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายว่า ต้องมีการเชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุม โดยมีหัวข้อการประชุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ร่วมหรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการการประชุมให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้เสียร่วมกัน รับผิดชอบ การหาข้อตกลงร่วมในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ Burke ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่าคนเหล่านี้ยังคงติดต่อและเอื้อประโยชน์ให้กันอยู่ (พระดาวเหนือ บุตรสีทา, 2557)

3. เครือข่ายควรจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มิใช่ต่างคนต่างทำ ซึ่งจะทำให้เครือข่ายได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และได้ข้อมูลสะท้อนกลับ กลุ่มเครือข่ายจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับรู้สภาพปัญหาได้อย่างดีและเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมือนกัน นอกจากนี้ กลุ่มเครือข่ายเห็นว่า การจัดกิจกรรมระหว่างเครือข่ายควรทำอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นกิจกรรมไปที่การเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการลดความรุนแรงเกี่ยวกับอาวุธปืน ซึ่ง นักจิตวิทยา ลีออน เฟสติงเกอร์ (Leon Festinger) ผู้คิดค้นทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคม อธิบายว่า การเปรียบเทียบทางสังคม คือ การเปรียบเทียบระหว่างตนเองกับผู้อื่น เป็นกลไกทางจิตวิทยาพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ประสบการณ์และพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์มักมีส่วนร่วมในการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์ต้องเผชิญกับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอื่น เช่น สิ่งที่คนอื่นสามารถทำได้และไม่สามารถทำได้ หรือสิ่งที่ผู้อื่นประสบความสำเร็จและล้มเหลว มนุษย์จะเชื่อมโยงข้อมูลนี้กับตนเอง ในทำนองเดียวกัน เมื่ออยากรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร หรือตนเองทำอะไรได้บ้าง และทำอะไรไม่ได้บ้าง ก็จะมีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นโดยเลือกคนที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับตนเอง ทฤษฎีนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสร้างเครือข่ายได้เช่นกัน เพราะการสร้างเครือข่ายถือเป็นการใช้จิตวิทยาในการรวบรวมคนที่มีความคิด ประสบการณ์ เป้าหมายเดียวกัน ให้มาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้เข้าร่วมเครือข่ายต้องมีการประเมินตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความสามารถในเรื่องนั้นๆ เป้าหมายเฉพาะของแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นเครือข่าย ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะเลือกเป้าหมายการเปรียบเทียบที่ใกล้เคียงกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกเขาสนใจในการเลือกเป้าหมายที่ตรงกับลักษณะเด่น

บางอย่างของตัวเองมากที่สุด เมื่อเป้าหมายนั้นตรงกับตนเอง การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจึงไม่ใช่เรื่องยาก นอกจากนี้บุคคลอาจแสวงหาการปรับปรุงตนเองหรือเพื่อเพิ่มความนับถือตนเอง การที่จะเลือกปรับตัวให้ดีขึ้นคือการไปเปรียบเทียบกับตัวเองกับคนที่ดีกว่าหรือลดลงคือเปรียบเทียบกับคนที่แย่กว่า ขึ้นอยู่กับว่ากลยุทธ์ใดที่จะช่วยเพิ่มเป้าหมายในการปรับปรุงตนเอง ผู้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายต้องมีความนับถือตนเองและคิดว่าตนเองสามารถทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน หลังจากนั้นก็ต้องมีการประเมินผลจากการกระทำเหล่านั้น (Corcoran, Crusius & Mussweiler, 2021)

ดังนั้น การสร้างเครือข่ายที่ดีและยั่งยืน สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความมุ่งมั่นต่อจุดมุ่งหมายที่มาร่วมกัน จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ การประชุมสัมมนา คอยสนับสนุนให้ความสะดวกแก่สมาชิกเครือข่าย มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างการยอมรับระหว่างสมาชิก หากสมาชิกใดทำผิดต้องมีรางวัลในความพยายามนั้น การบริหารงานต้องเป็นแบบเพื่อนคู่คิดมิใช่การบังคับบัญชา กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะต้องดูแลเป็นพี่เลี้ยงให้แก่กลุ่มที่อ่อนแอ ไม่ว่าจะสนับสนุนด้านการเงิน ความรู้ หรืออื่นๆ ที่สามารถทำให้กลุ่มที่อ่อนแอสามารถเข้มแข็งขึ้นมาได้โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

การบริหารจัดการเครือข่ายที่เหมาะสมและสามารถทำให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จควรมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ หัวใจหลักของการสร้างเครือข่าย กล่าวคือ การประสานงานและการบูรณาการจะช่วยเพิ่มศักยภาพการทำงานของเครือข่าย การรวมตัวกันและการมีส่วนร่วมที่ดี การสร้างความภาคภูมิใจในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย (ความสัมพันธ์ระหว่าง

สมาชิก ผู้นำในเครือข่าย) จะทำให้เครือข่ายสามารถเดินไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเป็นกลุ่มตรวจสอบและเฝ้าระวังได้ เพราะแต่ละเครือข่ายจะมีฐานชุมชนเป็นสมาชิกเพื่อนำไปสู่การรวมพลังทำให้การดำเนินงานลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ควรมีการแนะนำ สนับสนุน หรือมีข้อมูลต่างๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน การประสานงานที่ดีภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย ทำให้เกิดความรวดเร็ว ในการแก้ไขปัญหาและเป็นการลดความสงสัยในการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย ลดความขัดแย้งและลดขั้นตอนในการตรวจสอบ เกิดความร่วมมือที่ดีในเครือข่าย ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเครือข่าย เมื่อเครือข่ายเข้มแข็งย่อมนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การปรับกระบวนการทัศนทางความคิดของเครือข่าย (Perspective) เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง แม้เครือข่ายจะมีการรวมตัวกันได้ ทำงานด้วยกันได้ แต่หากกระบวนการทัศนทางความคิดไม่สามารถไปด้วยกันได้ ความเป็นเครือข่ายอาจจะไม่ยั่งยืน แต่ประเด็นที่สำคัญคือ การธรรมาภิบาลเครือข่าย การสร้างเครือข่ายที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีการธรรมาภิบาลที่ดี ผู้ธรรมาภิบาลกับผู้บริหารหรือผู้ที่เข้าร่วมในการธรรมาภิบาลจะต้องได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ความสามารถในการขยายเครือข่ายให้กว้างขวางต้องอาศัยความไว้วางใจ เชื่อมั่นซึ่งกันและกันทำให้เกิดความไว้วางใจประกอบกับต้องอาศัยการสื่อสารและการโน้มน้าวใจที่ดี โดยเริ่มจากแหล่งข้อมูล ต้องเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สร้างข้อความที่ดึงดูดใจเผยแพร่เป้าหมายของเครือข่ายผ่านช่องทางที่หลากหลาย ผู้รับสารต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของเครือข่าย จนนำไปสู่การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายอย่างราบรื่น ผู้ที่เข้าร่วมเครือข่ายจะสามารถแสดงความเห็น ความสามารถของเครือข่ายได้อย่างถูกต้อง บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันซึ่งสามารถนำแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม (Social marketing) มาปรับใช้กับการธรรมาภิบาลเครือข่ายได้

กล่าวคือ การนำเอาการตลาดเข้าไปจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม เพื่อประโยชน์ต่อตัวของพวกเขาเอง ไม่มุ่งเน้นเป้าหมายไปที่การซื้อสินค้าหรือการบริการ และความสัมพันธ์ของการสื่อสารและการโน้มน้าวใจ (Communication-persuasion matrix) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดพฤติกรรมของผู้อื่นให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (Ronald E. Rice & Charles K., 2013)

สำหรับแนวทางปรับปรุง แกไข “พระราชบัญญัติอารูปีน เครื่องกระสุนปีน วัดสระเบ็ดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า พระราชบัญญัติอารูปีน เครื่องกระสุนปีน วัดสระเบ็ดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันล้าสมัย คิดเป็นร้อยละ 85.86 และคิดว่ากฎหมายเดิมยังไม่ล้าสมัย ร้อยละ 14.14 และกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า หากจะต้องมีการแกไข “พระราชบัญญัติอารูปีน เครื่องกระสุนปีน วัดสระเบ็ดและดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490” ควรแกไขกฎหมายในประเด็นการแบ่งประเภทของอารูปีนที่ประชาชนสามารถครอบครองได้ บทลงโทษ อัตราค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์/ขั้นตอนของการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับอารูปีน และวิธีการ/สถานที่เก็บอารูปีนเพื่อความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบจากงานวิจัยระยะที่ 1 เรื่อง “แนวทางการลดความรุนแรงจากการใช้อารูปีนกับบริบทของสังคมไทย” พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า พระราชบัญญัติอารูปีน เครื่องกระสุนปีน วัดสระเบ็ด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอารูปีน พ.ศ.2490 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีรายละเอียดที่ยังสามารถใช้บังคับได้อยู่ แต่ควรมีการแกไขในบางประเด็นและเพิ่มเติมในบางเรื่องเพื่อให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ควรมีการทบทวนและปรับให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน (ปิยะพร ดันณีกุล และ น้ำแท้ มีบุญสร้าง, 2562)

สรุป

อาวุธปืนเป็นสิ่งที่มิทั้งโทษและประโยชน์ ขึ้นอยู่กับผู้นำไปใช้ แต่จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมีการนำอาวุธปืนไปใช้ในทางที่ผิดมากมายโดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น การควบคุมตนเองต่ำ ประสบปัญหาสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายล้าสมัย การบังคับใช้กฎหมายบกพร่อง ดังนั้น การลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนในปัจจุบันจึงไม่อาจเป็นหน้าที่ของภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องคอยดูแล สอดส่อง ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ช่วยกันแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองหลังจากนั้นจึงขยายไปยังชุมชนใกล้เคียงไปจนถึงระดับประเทศในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งต่อไป

นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมรวมพลังสร้างเครือข่ายลดความรุนแรงจากอาวุธปืน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เสนอแนวคิดหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ มากมาย เช่น โครงการ “บวร” โครงการ “วัดจีน” โครงการ “คุณเดียว จอด” โครงการ “การหยุดอาวุธปืนในชุมชน” โครงการ “ละลายพฤติกรรมในชุมชน”

จากตัวอย่างกิจกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเครือข่ายให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนมาก และการสร้างเครือข่ายที่ดีและยั่งยืนนั้นควรเริ่มจากชุมชนหรือหมู่บ้านก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยขยายออกไปในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และสุดท้ายที่ระดับประเทศและการจัดกิจกรรมทั้งหลายนั้นจะต้องมีการจัดอย่างสม่ำเสมอและต้องมีการติดตามประเมินผลด้วย

ข้อเสนอแนะ

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายมักมีความเกี่ยวข้องกับอาวุธปืนอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้น การลดความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนจึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ทั่วโลกเริ่มตระหนักและหาวิธีการในการแก้ไข

จากการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะที่อิงอยู่บนข้อมูลจากการลงพื้นที่ ดังนี้

1. การจัดโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการต่อต้านหรือลดความรุนแรงในทุกรูปแบบ ควรมีกิจกรรมที่น่าสนใจมีความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ (เดินรณรงค์ จัดอบรมให้ความรู้) ควรเป็นการอบรมแบบผสมผสานระหว่าง การให้ความรู้ควบคู่กับการลงมือปฏิบัติจริง

2. กิจกรรมที่จัดในแต่ละกิจกรรม ในระยะแรกควรมุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายก่อน เพื่อให้เครือข่ายเกิดความสนิทสนม ไว้วางใจ ทำให้นำไปสู่ความร่วมมือในภายภาคหน้า

3. การสร้างเครือข่ายเพื่อลดความรุนแรงจากอาวุธปืน เป็นเครือข่ายที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ดังนั้นต้องมีการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เครือข่ายเกิดความยั่งยืน

4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างเครือข่ายเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง รัฐจึงควรสนับสนุนด้านเทคโนโลยีให้แก่เครือข่าย โดยเฉพาะการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน จะทำให้การประสานงานข้ามเครือข่ายมีความสะดวก รวดเร็ว

5. รัฐควรสนับสนุนงบประมาณและกำลังคนที่จะเข้ามาจัดกิจกรรมให้แก่เครือข่ายมากขึ้น เพราะเครือข่ายที่เข้ามาทำงานนั้น มาด้วยจิตอาสา ไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ดังนั้น รัฐจึงควรช่วยสนับสนุนงบประมาณรวมถึงมีเจ้าหน้าที่คอยเป็นที่ปรึกษา คอยให้คำปรึกษาอย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับขนาดของเครือข่าย

6. การปลูกฝังค่านิยมและการเปลี่ยนทัศนคติต่อการลดความรุนแรงเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยสถาบันครอบครัวซึ่งจัดว่าเป็นสถาบันเริ่มต้นต่อการสร้างค่านิยมและการปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น รัฐควรส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับ

สถาบันครอบครัวที่มีความสุข เช่น กิจกรรมอบรมการเป็นพ่อแม่ในยุค Disruptive การเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี มีสุข รวมไปถึงกิจกรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่สร้างเสริมความเป็น Active citizen

7. การที่จะทำให้ประชาชนลดการครอบครองอาวุธปืนได้นั้น รัฐต้องสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนว่าพวกเขาจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและปลอดภัย รัฐจึงควรมีมาตรการในการให้ความคุ้มครอง ป้องกันที่ดีและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนมั่นใจว่า แม้พวกเขาจะไม่มีอาวุธใดๆ แต่พวกเขาก็จะปลอดภัยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็วและแน่นอน

8. รัฐควรมีนโยบายที่เคยได้ทำมาก่อนในอดีต คือ การนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ครอบครองอาวุธปืนที่ผิดกฎหมายให้สามารถนำปืนเหล่านั้นมาส่งมอบให้แก่รัฐโดยไม่มีความผิด

เอกสารอ้างอิง

- จิตพล ชัยมะดัน. (2561). รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในสังคมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 11(1), 30-38.
- ปิยะพร ตันณีกุล และ น้ำแท้ มีบุญส้าง. (2562). *แนวทางการลดความรุนแรงจากการใช้อาวุธปืนกับบริบทของสังคมไทย*. รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2557). *การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของชุมชนบ้านพชรธรรมนำสุข อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ระบบสารสนเทศสถานีดำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2564). *การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ.2490 ในคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายย้อนหลัง ตั้งแต่ พ.ศ.2559-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดเลย. (2564). *การสร้างเครือข่าย จังหวัดเลย*, 26 กรกฎาคม 2564. <http://www.loei.go.th>
- Charlton, E. (2021). *There are more than 1 billion guns in the world and this is who owns them*. World Economic Forum, Retrieved February 20, 2021, from <https://www.weforum.org/agenda/2019/03/there-are-more-than-1-billion-guns-in-the-world-and-this-is-who-owns-them/>
- Corcoran, K., Crusius, J., & Mussweiler, T. (2011). Social comparison: Motives, standards, and Mechanisms. In D. Chadee (Ed.), *Theories in social psychology* (pp. 119-139). Wiley-Blackwell.
- Holtom, P., & Irene P. (2017). *Trade Update 2017: Out of the Shadows, Small Arms Survey*. Retrieved February 20, 2021, from <https://www.smallarmssurvey.org/resource/trade-update-2017-out-shadows>

Holtom, P., & Irene, P. (2021). *The 2018 Small Arms Trade Transparency Barometer, Small Arms Survey.*

Retrieved February 20, 2021, from <https://www.smallarmssurvey.org/resource/2018-small-arms-trade-transparency-barometer>

Ronald, E. R., & Charles, K. A. (2013). *Public Communication Campaigns.* USA: SAGE Publications.